

LAIKINOSIOS VYRIAUSYBĖS DOKUMENTAI ŽYDŲ KLAUSIMU

LAIKINOJO LIETUVOS MINISTERIŲ KABINETO 1941 M. BIRŽELIO MĖN. 27 D. POSĖDŽIO PROTOKOLAS NR. 5

Pirmininkauja: l. e. Ministerio Pirmininko pareigas p. J. Ambrazevičius.

Dalyvauja: Matulionis, Vainauskas, Mackevičius, Damušis, Šlepetys, Dielininkaitis, Novickis, Žemkalnis-Landsbergis, gen. Pundzevičius, gen. Rėklaitis, Narakas, Kauno miesto burmistras Palčiauskas, viceburmistras Pikčilingis, Prapuolenis, Ivinskis, Padalskis.

Sekretoriauja: Ministerių Kabineto Kanceliarijos Direktorius Vl. Viliamas.

I. Pranešimai.

Burmistras praneša, kad į jį kreipiasi Vokiečių kariuomenės pareigūnai įvairiais reikalais, kurie peržengia jo kompetencijos ribas.

Nutarta prašyti Vokiečių Kariuomenės Lauko Komendantą Kaune gen. Pohl, kad jis teiktųsi savo pareigūnus siųsti į tas įstaigas, kurios vokiečių kariuomenės reikalams geriausia galėtų padėti.

Min[isteris] Novickis praneša, kad dėl Nemuno laivininkystės visais reikalais geriausiai susitarta. Apskritai, užmegzta geras kontaktas.

Min[isteris] Žemkalnis pranešė apie nepaprastai žiaurius žydų kankinimus Kaune, Lietūkio garaže.

Nutarta: Kad nežiūrint visų priemonių, kurių reikia imtis prieš žydus dėl jų komunistinės veiklos ir kenkimo vokiečių kariuomenei, partizanams ir paskiriems gyventojams vengti viešų žydų egzekucijų.

Patirta, kad šie veiksmai yra padaryti žmonių, kurie nieko bendro neturi nei su Aktyvistų Štabu, nei su Partizanų Štabu, nei su Laikinąja Lietuvos Vyriausybe.

Iš Vokiečių karinės vadovybės Kaune patirta, kad leista organizuoti Apsaugos Batalioną grynai kariškais pagrindais. Ši žinia su džiaugsmu priimta ir nutarta šį batalioną remti, finansuoti ir, jei bus galimybės, šios rūšies apsaugą plėsti ypač provincijoje.

II. Ginkluotų jėgų vadovybė.

Ministerių Kabinetas nutaria: 1941 m. birželio mėn 27 d. grįžus iš Vokietijos Krašto Apsaugos Ministeriui div. gen. Raštikiui Stasiui, Ginkluotų Jėgų Vadovybė, kaip Kariuomenės Štabas, pereina jo valdžion.

L. e. Ministerio Pirmininko p[areigas] *J. Ambrazevičius* [parašas]

Min[isterių] Kab[ineto] Kanc[eliarijos] Direktorius *Vl. Viliamas* [parašas]

Kalba netaisyta.

LAIKINOJO LIETUVOS MINISTERIŲ KABINETO 1941 M. BIRŽELIO MĖN. 30 D. RYTINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS NR. 6

Pirmininkavo l. e. Ministerio Pirmininko pareigas p. J. Ambrazevičius.

Dalyvavo visi Ministerių Kabineto nariai.

[...]

[Svarstyta:] 4. Lietuviškojo bataliono išlaikymas ir žydų koncentracijos stovyklos steigimas.

[Nutarta:] 4. Išklauses Kauno Komendanto pulk. Bobelio pranešimo formuojamojo bataliono (Hilfpolizeidienstbatalion) ir žydų koncentracijos stovyklos įsteigimo reikalu, Ministerių Kabinetas nutarė:

1) Suteikti 10 dienų avansą bataliono išlaikymo reikalams, skaitant po 7492 rb. į dieną; ateity lėšas šiam reikalui asignuoti pagal sąmatą, kuri bus pateikta.

2) Žydų koncentracijos stovyklos steigimui pritarti ir jos steigimu rūpintis pavesti p. Švipai, Komunalinio Ūkio Viceministeriui, kontakte su p. pulk. Bobeliu.

Kitą Ministerių Kabineto posėdį paskirti šiandien, 19 val.

L. e. Ministerio Pirmininko p[areigas] *J. Ambrazevičius* [parašas]

Ministerių Kabineto Reikalų Vedėjas *J.Švelnikas* [parašas]

Kalba netaisyta.

Lietuvos laikinoji vyriausybė: posėdžių protokolai, 1941 m. birželio 24 – rugpjūčio 4 d. [sudarė Anušauskas A.], Vilnius: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, 2001, p. 19–20.

PRIEDAS NR. 1 PRIE [LIETUVOS MINISTERIŲ KABINETO] 1941. VIII. 1 PROT[OKOLO] NR. 31

ŽYDŲ PADĖTIES NUOSTATAI

Ministerių Kabinetas, atsižvelgdamas į tai, kad žydai ištisus šimtmečius išnaudojo lietuvių tautą ekonomiškai, smukdė ją morališkai, o pastaraisiais metais, prisidengę bolševizmo skraiste, kovą prieš Lietuvos nepriklausomybę ir lietuvių tautą plačiausiai išvystė, ir siekdamas užkirsti kelią šiai žalingai žydų veiklai bei apsaugoti lietuvių tautą nuo kenksmingos jų įtakos, – nutarė priimti šiuos nuostatus:

1

Lietuvos teritorijoje gyveną žydai suskirstomi į šias dvi kategorijas:

I kategorija. Komunistinių organizacijų nariai ir kiti asmenys, kurie, kad ir nebūdami šių organizacijų nariais, pasireiškė bolševikiniu veikimu. Jie suimami ir traukiami baudžiamojon atsakomybėn.

II kategorija. Visi kiti žydų tautybės asmenys, nepatekę į I-ą kategoriją. Jie apgyvendinami atskirose tam tikslui parinktose vietovėse ir ant kairiosios krūtinės dalies nešioja geltonos spalvos 8 cm dydžio apskritimą, kurio viduryje turi būti raidė J.

Žydams apgyvendinti vietoves atskiruose priemiesčių kvartaluose arba ūkiuose, pagal vietos sąlygas, parenka apskričių viršininkai, susitarę su miestų burmistras ar kitais atitinkamais vietos savivaldybių organais.

2

Išvykti iš paskirtų gyventi vietovių ribų žydams be specialaus policijos leidimo draudžiama.

Žydų tautybės asmens gali turėti kilnojamąjį turtą tik jiems gyventi paskirtose vietovėse. Kitose vietovėse turimą nekilnojamąjį turtą jie turi likviduoti per dvi savaites nuo šių nuostatų priėmimo dienos. Per tą laiką žydų neperleistas turtas konfiskuojamas ir perduodamas viešojo naudojimo reikalams.

[...]

4

Žydams draudžiama laikyti:

- a) radijo aparatus;
- b) spaustuves, rašomąsias mašinėles ir kt. spaudmenų dauginamąsias priemones (rotatorius, šapirografus ir kt.);
- c) automobilius, motociklus, dviračius ir kitas mechanizuotas susisiekimo priemones;
- d) pianinus, fortepijonus ir fisharmonijas;
- e) fotoaparatus.

[...]

Nusižengę šių nuostatų 2, 3, 4, 5 ir 6 str. str. asmenys, o taip pat žydų tautybės asmenys, pavojingi visuomenės tvarkai, rimčiai ar saugumui, apskrities viršininko nutarimu gali būti talpinami į priverčiamojo darbo stovyklas laikui iki vienerių metų, jei už šiuos nusikaltimus nėra skaudžiau baudžiama kitais įstatymais.

[...]

Kaunas, 1941 m. rugpjūčio mėn. 1 d.

L. e. Ministerio Pirmininko p[areigas] *J. Ambrazevičius* [parašas]

Vidaus Reikalų Ministeris *J. Šlepetys* [parašas]

Kalba netaisyta.

Lietuvos laikinoji vyriausybė: posėdžių protokolai, 1941 m. birželio 24 – rugpjūčio 4 d. [sudarė Anušauskas A.], Vilnius: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, 2001, p. 135–137.